

| zhovárali sme sa |

Kruté týranie rozozná každý, kto má štipku citu

Problematike týraných koní sa venuje, ako drvivá väčšina záchranárov, vo svojom voľnom čase a na vlastné náklady. Občianske združenie NÁDEJ PRE KONE a ĽUDÍ nemá zatiaľ žiadneho zamestnanca či inak plateného človeka. Zhovárali sme sa s Lenkou Kmeťovou.

LENKA, AKO SA VÁM OD NÁŠHO POSLEDNÉHO ROZHOROU DARILO? AKÉ NOVÉ PRÍPADY STE RIEŠILI?

Hned' začiatkom roka, vo februári, nám pribudol nový kôň. Mladý koník so zlomenou kopytnou kostou, ktorého osud bol nejasný. Mne však bol, po rozhovore s jeho majiteľom, okamžite jasný. Jeho príchodom sme nateraz uzavreli naše možnosti, postarať sa o sedem zachránených koní, plus mám ešte ôsmeho, svojho súkromného koňa, ktoré zvládneme, čiže poskytneme im všetko, čo také kone potrebujú. Roztrhlo sa tiež vrece s nahlásenými prípadmi. Naštastie, väčšina z nich bola v rovine pomoci formou konzultácie, poradenstva, dohovoru s majiteľmi alebo sa okrem mňa v danom prípade angažovali ďalší ľudia a kone si hneď odkúpili. To boli tie šťastnejšie prípady.

KTORÉ VÁM Z POSLEDNÉHO ODOBIA NAJVIAC UTKVELI V PAMÄTI?

Veľmi intenzívne som na jar riešila dva prípady. V prvom prípade ide o mediálne známu kauzu z jazdeckej školy pri Bratislave. Tohto človeka už cca 6 rokov rieši ŠVPS a príslušná RVPSka v Bratislave, bolo podaných veľa podnetov, prebehlo veľa kontrol, ale žiadten z koní neboli nikdy odobrané, chov zrušený, ani chovateľ potrestaný. Tento prípad som nahlásila na Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR, políciu, ŠVPS, médiám. Naháňala som svedkov pre notárom overené svedecké výpovede, ktoré sme plánovali podať spolu s podnetom na Generálnu prokuratúru, komunikovala som s majiteľmi koní, ktoré tomu chovateľovi darovali, prenajali či predali, aby nám pomohli ich získať späť. Zaangažovalo sa do toho viac ľudí.

AKO SA TO SKONČILO?

Podarilo sa získať dva kone, oba boli vo veľmi zlom výživovom a zdravotnom stave. Jeden z nich, Taren, mladý, len 4-ročný valach, bol vykúpený osobou, s ktorou spolupracujeme. Pomáham s financovaním jeho liečby, komunikujeme s veterinárom. Podľa rtg má zlomenú korunkovú kost. Druhého koňa si vzal pôvodný majiteľ späť. Na ďalšie dva som získala potrebné dokumenty. Vďaka nim som jednu májovú sobotu zorganizovala, spolu s priateľmi, zaangažovanými do

nebolo jasné vlastníctvo, a tak vziať koňa by znamenalo spáchat krádež. Paradoxne, kobyla, ktorú sme na základe papierov mohli vziať, bola taká agresívna, že to nebolo fyzicky možné. Bola doslova nebezpečná. Okrem toho, so svojím synom mala veľmi silný citový vzťah. Žila s ním od jeho narodenia. A jediný, koho rešpektovala, bol práve riešený majiteľ. Odobrať ju samú za každú cenu som vyhodnotila ako nevhodné a nefér voči tej kobylke.

BOLA ZO STRANY MAJITEĽA NEJAKÁ FORMA SPOLU-PRÁCE?

Ešte v ten deň mi zavola. V pokoji sme sa pozehnávali a dohodli stretnutie. O pár dní som tam išla opäť. Tentoraz to bol veľmi dlhý rozhovor. Výsledkom je dohoda, že sa o kone bude riadne staráť a ostane pri počte koní, ktoré zvládne finančne aj z hľadiska starostlivosti. Je to veľmi dlhodobý a komplikovaný príbeh človeka, ktorý má vo svojej podstate kone veľmi rád. Škoda, že svoje schopnosti využíval nesprávnym smerom. Aktuálne sú však kone, rovnako ako celý areál, v oveľa lepšom stave, o kone

sa stará, má okolo seba ľudí, ktorí mu pomáhajú, a ja chcem veľmi veriť, že to takto ostane a kone tam už trpieť nebudú. Sám ma požadal, aby som tam chodila pravidelne na kontrolu, čo, samozrejme, aj budem.

POPÍSTE NÁM EŠTE TEN DRUHÝ PRÍPAD.

Druhý prípad z mája je iného charakteru. Pani z východu Slovenska sa na mňa telefonicky obrátila s hnevom i so zúfalstvom v hlase a s prosbou o pomoc pre asi 9-ročnú kobylku Szello. Majiteľ sa však vôbec nestará o jej vázne zranenie

prípadu, návštenu s cieľom odviesť dva kone. Išlo o kobylu a jej syna, mladého žrebcu. Hoci práve majiteľ jazdeckej školy zavola na nás policajnú hliadku, dvojicu policajtov, tí po krátkej komunikácii a predložení podkladov z našej strany situáciu pochopili a snažili sa nám pomôcť. Žiaľ, na mieste sme zistili, že mladého žrebcu nemôžeme vziať.

PREČO?

Majiteľ jazdeckej školy predložil zmluvu, viažucu sa ku koňovi, o existencii ktorej som nevedela. Podľa zmluvy

a necháva ju, doslova, napospas osudu. Už sa na to nemôže pozerať. Ked' som videla fotky, bolo mi jasné, že záchrana kobyľky musí byť rýchla. Na pravej zadnej nohe mala reznú ranu až ku kosti. Rana bola staršia, jej okolie už granulovalo. Na jednej z fotiek ležala kobyľka s takou otvorenou ranou v hnoji. V podstate jej noha pomaly hnila. Musela mať ukrutné bolesti, ktoré znášala tŕško a statočne. Ako všetky týrané kone.

PODARILO SA VÁM JU ZACHRÁNIŤ?

Ešte v ten deň sme sa dohodli s Malou farmou v Košiciach, s ktorou spolupracujeme, že kobyľku vezmú, zabezpečia jej prevoz od majiteľa priamo na Kliniku koní pri UVLF v Košiciach. Na mne bude kobyľku od majiteľa získať. Už po prvom telefonáte mi však bolo jasné, že hovorím s človekom, ktorý život zvieratá nemá za nič. Okrem tejto jednej kobyľky, ktorú len bez úžitku jednoducho mal, chová hovädzí dobytok, ošípané. Podľa informácií nemajú ani tie na ružiach ustlané. Sú to len zdroje príjmov. Človek, ktorý do starostlivosti o zvieratá, hoci to ukladá aj zákon, takmer nič neinvestuje. Kobyľka vraj dostala „nejakú“ masť a injekciu proti tetanu. Na moju otázku, ktorý veterinár pri nej bol, si nevedel spomenúť.

AKO DLHO POTOM TRVALA VAŠA KOMUNIKÁCIA?

Volala som mu každý deň. Jeho argumenty sa nedali počúvať. Mala som čo robiť, aby som sa ovládla. Typický starý gazda, ktorý „predsa vie“, ako sa o zvieratá starat. Nedokázal pochopiť, prečo mi tak strašne na tej kobyle záleží, prečo som ochotná investovať do „veteriny“ viac, ako je hodná, prečo sa vôbec do toho starám, kobyľa je jeho majetok a môže si s ňou robiť, čo chce.

Ked' som mu povedala, že to tak celkom nie je a existujú na to aj zákony, kontrola z RVPS a pokuty, vyhľázať sa, že kobyľu sám zabije a dá do mrazničky. Aspoň z nej bude úžitok. Neskor už spomínať kaifilériu. Neustále hromžil, nadával na celý svet, bol nervózny, prečo ho stále pre koňa otravujem. Takto to šlo päť dní, kým som ho, podľa jeho slov, už dootravovala. Nakoniec súhlasil, že kobyľu predá za 300 eur! V momente, ako som s ním skončila rozhovor, rozbehla sa pripravená záchraná akcia. Výkup, prevoz zabezpečila Malá farma v Košiciach. Dokonca bol ochotný podpísať kúpno-predajnú zmluvu, ktorú som vypracovala a poslala priateľom záchranárom do Košíc.

KDE JE TERAZ TÁTO KOBYLKA?

Kobyľka je v tomto momente ešte na Klinike koní, kde sa vďaka profesionálnemu veterinárnu tímu dáva do poriadku nielen fyzicky, ale aj psychicky. Žiaľ, jej noha bola už tak poškodená, že je veľmi otázne, či na nej bude možné niekedy jazdiť. Ale žije! Verím, že aj ona si raz nájde toho svojho človeka, pravého koniara, ktorý sa rozhoduje srdcom a bude ju milovať takú, aká je.

AKO MÔŽE LAIK NA KOŇOVÍ VIDIEŤ, ŽE PRECHÁDZA TÝRANÍM? JE TO VŽDY VIDIEŤ? ČO VTEDY ROBIŤ?

Týranie, fyzické a psychické, má neuskutočne veľa podôb. Človek je v tomto, žiaľ, tvor veľmi vynaliezavý. Niektoré prípady spozná len skúsený, empatický koniar, ale veľké množstvo je tých, ktoré sú zrejmé už na prvý pohľad aj laikovi. Takým typickým prípadom sú napríklad Pia alebo Suzi. Ich príbehy a fotodokumentácia sú na našom webe. Obe si prešli takmer rovnakým peklom. Kôň, celé

dni priviazaný ku kolíku na vyprahnutej lúke alebo pokosenom poli. Bez dostatku vody. Bez prístrešku, stromu, kríka, kde by sa mohol schovať pred páliacim slnkom, vetrom, daždom. Vychudnutý na koň a kožu, s neošetrenými kopytami, matnou, šupinatou srsťou, zanedbanou hrivou.

ICH STAV JE TEDA OCIVIDNÝ?

Áno, pochopíť, že ide o kruté týranie, dokáže každý, kto má čo i len štipku citu. Alebo spomínaná kobyľka Szello. Obrovská, zanedbaná rana na nohe, z ktorej vykúka kost. Ponechaná v bolestiach, v spine, vo vlastných výkaloch, bez ošetrovania. Typickým týraním sú však aj poníky, ktoré vozia deti. Niekolko hodín surovo vyviazané s hlavami takmer na hrudi, chodiace stále tým istým smerom dokola, na malej ploche, bez vody, bez žrádla, bez oddychu, často na prudkom slnku. Spôsobuje im to nielen fyzickú bolest, ale najmä psychickú. Toto si však uvedomia a určite svoje deti na také poníky neposadia priemerne inteligentní rodičia, ktorí vedú svoje deti k úcte ku všetkému živému, k prírode. Laik tiež bezpečne spozná, že ide o týranie v prípade hrubého zaobchádzania s koňmi.

AKO TAKÉTO HRUBÉ ZAOBCHÁDZANIE VYZERÁ?

Trhanie oťažami, plieskanie bičom hlava-nehlava. Je pritom jedno, či to robí dobre oblečený jazdec na nejakej súťaži, počas tréningu alebo dementný gazda niekde v hore pri zvážaní dreva. Týraním je tiež zavriet koňa do malého uzavoreného priestoru, boxu či chlieva a nechať ho takto celé dni, týždne, mesiace, ba aj roky alebo, naopak, nechať ho volného, ale bezprizorného niekde na pasienku s enormne prerastenými kopytami, v nedo-

Poník Maťko, keď k nám došiel

statočnom výživovom stave, bez možnosti chrániť sa pred zlými poveternostnými podmienkami. Najmä teraz v lete, počas prázdnin, ponúka množstvo rančov jazdecké tábory pre deti alebo kone na vychádzky do prírody pre turistov. Ked' však človek vidí tie vychudnuté kone, bez života, bez povestnej iskry v oku, často odreté do krvi od nesprávneho výstroja, pracujúce aj 5 – 6 hodín bez oddychu, bez adekvátneho krmiva a starostlivosti, s neupravenými kopytami, každemu by malo byť jasné, že takto zdravý a spokojný kôň nevyzerá.

ČO MÔŽE UROBIŤ BEŽNÝ ČLOVEK, KTORÝ TAKÉ NIEČO VIDÍ?

Každý, komu takýto stav koní či zaobchádzanie s nimi nie sú l'ahostajné, by sa mal porozprávať s majiteľom. Ak to nie je možné alebo je majiteľ arrogantrý či jednoduchší človek, presvedčený o svojej skvelej starostlivosti, je žiaduce sa obrátiť na príslušnú RVPS. Na webovej stránke www.svps.sk je v l'avej lište organizačná schéma ŠVPS SR s jej RVPS a uvedením mena jej riaditeľa, presná adresa, telefonický a e-mailový kontakt. Podnet je možné podať elektronicky, priamo z uvedenej web stránky, prostredníctvom preddefinovaného formulára „Podnet za účelom kontroly zdravia a ochrany zvierat“. Je však potrebné sa obrniť trpeživostou, následne sa informovať o výsledku kontroly a podobne. Ak to nepomôže, pokúsim sa do prípadu zaangažovať a urobiť, čo bude v mojich silách. Žiaľ, prípadov je tak veľa, že aktívna zaangažovanosť a súčinnosť nahlasovateľa bude nadálej potrebná. Bez toho to nepôjde.

AKO SA MÁ KOBYLKA PIA?

Pia je náš zatial najťažší prípad. Aktuálne sa má dobre. Je to neskutočná bojovníčka! Už sme sa svojho času rozhodovali, či nebude mûdrejšie ukončiť jej trápenie. Mala väzne problémy s nohou, nevedela sa riadne hýbať, viac ležala, ako stála, prestávala žrat. Nasadili sme intenzívnu liečbu, ale sama Pia nám dala jasne najavo, že tu s nami ešte chce byť. Týmto by som chcela veľmi pekne podakovať Michaele Dvorovenkovej z Banskej Bys-

trice, u ktorej sme dočasne Piu s naším druhým koňom Arlequinom mali, a nášmu spolupracujúcemu „vet angelovi“ MVDr. Jaroslavovi Želonkovi za obetavú starostlivosť, ochotu a pomoc s Piou. Dnes, po dobudovaní kapacít, sú už Pia a Arlequin, nerozlučná dvojica, u nás doma. K štyrom chlapcom tak pribudol ďalší a jedna baba.

VYCHÁDZAJÚ SPOLU DOBRE?

Zatiaľ sú v štadiu zoznamovania sa, v oddelených priestoroch s možnosťou bezpečného kontaktu. Uvidíme, ako to pôjde. Verím, že si na seba všetci zvyknú, aj keď Pia bude mať trošku iný režim, ako jej temperamentní kamaráti. Čaká ju špeciálna úprava kopyta, biorezonancia. Bude nadálej dostávať podporné výživné látky,

kvalitné krmivo. Verím, že si tu bude s nami ešte dlho užívať život, aký si táto krásna a milučká kobylka po tom všetkom, čo si zažila, zaslúži.

VRÁŤME SA EŠTE K ZÁŽITKOVÉMU UČENIU S KOŘMI, O KTORM SME PRED NIEKOĽKÝMI MESIACMI HOVORILI. AKO REAGUJE JAZDECKÁ, RESPEKTÍVNE LAICKÁ VEREJNOSŤ?

O tréningy s asistenciou koní je záujem, ale, žiaľ, moje pôvodné zážemie, kde som tieto zážitkové tréningy realizovala, bolo zrušené, kone predané. Plánujem si vybudovať svoje vlastné kapacity, s vlastnou atmosférou a kořmi. Kým sa tak stane, budem venovať svoju energiu záchrane koní a zmene legislatívy v oblasti ochrany zvierat.

